

ז' תשרי
18 ספטמבר
יום ו'

ישיבה עם ווייס. סמתי על הריאורגניזציה בפעולה
התרבותית, חוסר תקציב והכרח לפעול בכוחות מקומיים.
כוחות התרבותיים במקום, לדברי ווייס, הם רק הסורים
(יש 12 מורים בבית"ס) בין הפועלים ואף בקבוץ אין כוחות תרבות.
סניף הפועל אין כאן. היה ונחמזר. הפועלים עובדים לרוב מחוץ
לעיר. בנוער העובד טיפל מקודם שמואל מקבוצת נענע ועזב לפני
חדשים. עכשיו מטפלים בו שני חברים מהקבוץ - שירשה ואלקא
האחרון עובד עכשיו בנהרים, ורק שירשה עוסקת בדבר ברציפות.
בהחיעצות לפני זמן מה החלט שהמורה ולטין יקח על עצמו ההדרכה
הפדגוגית. יש קלוב בחוף העיר. רק ספרדים באים לנוער העובד.
יש ספריה של ההסת" - בקבוץ, לכל החברים. מס תרבות
אין גובים זה שנחיים. בקבוץ מדברים עוד רוסית, שאר הפועלים
מדברים עברית (מעט יודית), הספרדים - ערבית. שעורים לערבית
אין. פועלים ערבים בטבריא. בית פועלים אין, אם כי יש מנזר
של קרן הקיימת. לדעה ווייס אפשר היה לרכז מהחברים 100 לא"י.
אני חבטחתי 25 לא"י מהות"מ לגמר הבית. המועצה מוציאה 1,60 לא"י
לחודש על שכר דירה, קפת חולים.

בטבריא נחקבלו 35 גליונות "דבר" - אחרי ההזולה
נוספו 7, המכירה הבודדת גדלה ב-10. להארץ היו 6-7 תחומים,
אחרי ההזולה עלתה המכירה הבודדת עד 35 (מקודם רק 3-4).

במושבות הגליל היו 80 חותמי דבר לפני ההוצלה, נוספו 29, מכירה בודדת אין במושבות. דואר היום נמכר בסבריא 40 גליון. מזכיר קפ"ח, פרפליצקי, אינו רוצה לחתום על דבר. בין חותמי הארץ יש מחברי ההסת" - הוא יוחר רצוי בעיניהם. לדעת החברים אפשר פה להשיג עוד 15-20 חתומים. (כ"ג אינו מקבל שום עתון). דברתי עם יוסף נחמני על אדמת פוריה שאנשי הקבוץ מ.ס.ס.ר. רוצה להשיג אותה מהאפק. אנשי האחווה השקיעו כאן כ-30 אלף לירה, באדמה, בבנינים, בנמיעות בימי המלחמה נעכב חוב של 8.000 לא"י בעד העבוד. לבעלי האחווה לא היה לשלם וכל פוריה העמדה למכירה פומבית, ואפק קנה אותה ב-4.000 לא"י. הנמיעות מחו, הבתים ריקים, והאדמה נחכרה שנה שנה לחרתים. אין מקם לדעת י.נ. לחכור אדמה זו, שאין בה סיס, כי במחוז סבריא יש לפיקא כ-50 אלף דונם לא מיושבים ומוחכרים לערבים: בלוביה (4.000 דונם), כפר סבט, מעדר, שערה, עולם, שכונה באבריה 2.000 דונם מהם 800 דונם בהשקאה, ע"י סבריא, על-יד מגדל (אדמה השקאה כ-3.000 דונם) ועוד, אין לפיקא עכשיו פרוסה. פרנק הציע לסדר בשכונה משק של כבשים - יש שם שטח רצוף של 20.000 דונם וההצעה היחה לחלק האדמה לשלושה אזורים: שליש מרעה, שליש כרבארד, שליש פלחה, אולם הכשבר הכספי של פיקא מעכב. אדמה מעדר ועולם - ב-8.000 דונם, נקנתה ע"י אגודת ישראל, לא שמו עדיין הכל, חשבו על שנים, אך מסכנו הקרקע. הקונים אינם, והאדמה נעבדה ע"י אריסים שאינם משלמים כלום - כי אין חובע - העשור והורקו נרשם על שם בעלי הקרקע בחור חוב,

ולבסוף יגיעו הדברים לידי כך שהממשלה תסכור הקרקעות לגבות
חוב המסים. האריסים מכיון שאין חובע לא משלמים גם עשור, כי
כאן צריך העשור להשחלם לא מהיבול, כי אם מכום קבוע.
גם בנמרין קנתה חברה (של לוין אפשטיין) 4,000 חנמ,
וחאדמה נעברה ע"י ערבים, אך כאן גובים מהם דמי אריסות.
לדעת י.נ. אפשר לעשות התחלה של משק כבשים בשרונה
10 אנשים, ירכשו 300 כבש (450 לא"י) ויעבדו האדמה בטרקטור,
יסירו רפת ולול. פיקא היחה מוסרת קרקע רק חמורת חשלומי
עשור ומס הוירקו. שכונת עכשיו מכניסה לפיקא 360 לא"י -
סוה 64 לא"י וירקו. י.נ. מקבל בעד שרוחו 120 לא"י לשנה,
השאר נשאר אצל פיקא. שני אכרים סיבנאל 800 דונם אדמה.
י.נ. ספר הרבה דברים מעניינים על מצב הפלחים
ומצוקתם. ההכנסה ירדה מלאים. הפלחה כמעט שאינה מכניסה
כלום. שקועים בחובות. כשסקבלים הלוואה אין משיקעים הכסף
לשבות המשק - אלא מסלקים חובות או קונים אשה חדשה, ומסתובבים
יותר ויותר. כפר משהד ע"י נצרה אין כל ההכנסה ברוטו של
כשקו מספיק כדי לשלם הרביית שחייבים לנושכים הנוצרים. יש
פלחים שמהלוואה של 10 לירות עלה החוב במשך 6 שנים עד 120
לא"י. פיקא הלוותה לפני שלוש שנים כסף לפלחים בכפרי מחוז
טבריא, נגד משכנתא של קרקעות. עד היום לא שלמו אפילו רביית,
והם מאושרים שפיקא אינה מוכרת קרקעותיהם.
החרה נשאר לו במקרה הטוב רק 9,5 לא"י לשנה תכנסה
מכל עמלו. התוצאות הנורמליות של משפחה חרה בת 6 נשות היא

כ-17 לא"י לשנה, על פי החשבון: 9 כיל דורח - 17,5 לא"י,
3 כיל חיטה - 1,5 לא"י, 12 רוטל שמן 1 לא"י, 10 ח סל בצל
10 גרוש, מלח 25 גרוש, 10 רוטל אורז 50 גרוש, 2 רוטל קפה
50 גרוש, סבון 45 גרוש, מוכר 20 גרוש, גפרורים 5, גרוש,
100 ביצים 20 גרוש, מלבושים 2 לא"י, חיקון הבית 2 לא"י,
חלב (במשך 4 חדשים, 140 רוטל) 4,80 לא"י, בס"ח 15,40 (הבעל
בן 33, אשתו בח 30, ילד בן 5, בח 5, ילד בן שנה).

אם הוא מוצא עבודה בכביש - הוא ב-10-8 גרוש ליום,
אשתו ב-6 גרוש - לא ישוב יותר לעבוד במלחה, גם אם יעבוד
בכביש רק חדשים אחדים.

לפני 8 חדשים היחה אספה 26 כפרים בנצרת. דברו
נגד מנהיגי החנוקה הערבית, המחכוונים רק להנאחם ובצעם, על
הצורך בפעולה משותפת לשם הטבת המצב, על הפירוד שהאנגלים
מכניסים בכוונה, על ההפסד של השנאה והמהומות, אולם הם הביעו
חשש מפני כוח החנוקה המאורגנת, אמצעייה הכספיים המרובים, שלטונה
על פקידות בחי-המשפט הדתיים, הוקם, הפחד ספקירי הממשלה ודרשו,
אמצעים לארגון חנוקה משלהם, עתון וכו'.

בחמש יצאנו עם ברל רפפור לכנרת לקבוצ ס.ס.ס.ר.
ישיבה עם ס.ס.ס.מ., ברל, אופיר בשאלת חלוקת העבודה
במושבות בין סועלי המושבות ובין סועלי כפריא. הבירור הזה
הובא כבר לפני ברל ופיינשטיין בפברואר 1931. פיינשטיין דרש

זכות קדימה לעבודה בבנין ועב"צ - לפועלי המקום, ורק בשעת

צורך של מקצועיים - יש לפנות לטבריא.

גם ברל נוסח לדעת סיינשטיין.

הבירור נדחה.

בערב ס.פ. הגליל - יבנאל, סנחסיח, ביחניה, יסוד,

סגדל, כנרת.

בכל מושבות הגליל יש כ-50 מח"ע (כל פועלי הגליל

250).

גדוי סיבנאל: יש כאן כ-70 פועל, מהם 65 חברי ההכח.

לפני חצי שנה עבדו 33 פועלים אצל אכרים, חלק מהחיסונים עבדו

בביחניה, השאר פועלים מקצועיים ופועלים יומיים בעבודות סקרייה.

עכשיו עובדים אצל אכרים (חדשה) 4 פועלים. מצב האכרים קשה.

היבול אינו סכנים כדי שכר הפועל (בערך 3 לא"י לחודש - $1\frac{1}{2}$

לא"י במזומן השאר באוכל ושירות). סתוך מצבם הקשה פטרו פועליהם,

ועובדים בעצמם. האכרים דורשים מהתאחדות האכרים שחפנה לפיקא,

שוו תקח על עצמה לשלם לפועלים $1\frac{1}{2}$ לא"י המזומנים. האכרים

הצעירים בביח-גן אינם מקבלים פועלים ועובדים בעצמם. לעומת

זאת, בעונות ידועות, בזמן עשור וזריעה הבאות קיץ נדרשו פועלים

ולא היו - והיו מוכרחים לקבל ערבים. עכשיו יש 25 מח"ע ביבנאל,

סלבר החיסונים. חוסר קבועה מתיש כוח הפועלים, וכשנדרשים ליום

קבועה אינם מוכשרים כמעט לעבוד.

איזקסון - נערי האכרים עוברים לעבודה עצמית וזה

גורם לח"ע. שמוש במכונות (combine) אף הוא ספחית קבועה.

מח"ע רווקים עובדים במקרה הכי טוב יום אחד בשבוע במשך החודש האחרון, ואין סיכויים לעבודה. 6-7 אנשים גרים בחדר אחד, האוכל רק מאוד, ויש להוציא את הרווקים מהמושבה, ולהשאיר רק בעלי המשפחה.

רוזנקרנץ ממצפת - לפני שנה היו פה 6 פועלים, עכשיו נמצאים פה 2 פועלים עברים, ואפשר להכניס עוד אחדים. יש נמיה לעבודה עברית. פיקא לוחצת על האכרים שישתמשו בעבודה עברית. בסגרה היא סורבת לבנות לולים לאכרים המעסיקים ערבים. חיים, כנרת - פה עובדים 4 חדשים, 4 יומיים, 2 בעבודה צבורית (במוסור ושומר). כשהיה חוסר עבודה ליומיים החאססו האכרים ותחליטו שכל אחד יתן יומים בשבוע עבודה. פועל יומי מקבל אוכל ו-10 גרוש, חדשי אוכל ו-2 לא"י. צדוק מיסוד המעלה - פיקא משלם לירה וחצי לפועל, והאכר קשרים וחמישה גרוש ואוכל. בקיץ עבדו כ-20 פועלים עברים ו-10 ערבים. בחודש חרצא כשפיקא לא נחנה להם תקציב רצו לפטר הפועלים היהודים - ואז פיקא מיהרו והתחייבו לשלם לפועלים. עכשיו הפועלים עזבו ונשארו רק 8. עזבו מפני הקדחת, המזון הרע והיחס הרע מצד האכרים. בחורף חושבים יהיו 11 פועלים. ויקטור כהן דורש גם ממסר הירדן שיקבלו פועלים יהודים ופיקא התן לכל אחד 1 1/2 לא"י לחודש, אולם האכרים מסרבים ודורשים שפיקא תטע להם פירותים ואז יקבלו פועלים יהודים.

במהולה בני האכרים - כ-16 - נמצאים בהסת', עובדים

במשקם ובעבודות חוץ. לפני 8 חדשים לא היה שם אף פועל אחד. בשעת הגורן היו 6 פועלים. אחרי הגורן נשארו בעבודה רק 2. ועד הפועלים פנה לכ"ג שיקבלו את מח"ע חמורה כלכלה בלבד עד שישלמו עבודה במחולה, כ"ג טרבה.

במנחמיה יש עכשיו 15 פועל, מהם רק 10 חברי ההסת"י. 4 חדשים, 6 עובדים באקראי והם עכשיו מח"ע. רוב האכרים מעסיקים פועלים ערביים. הפועלים היהודים עובדים בעיקר בפרדסים, כי פיקא הציגה כאן חנאי של עבודה עברית. פיקא עמדה לסדר גם לולים, מכונות, ודרשה שגם בפלחה יעסיקו יהודים. אולם המשבר הכספי של פיקא עכב, וכנראה שהפועלים הערבים ישארו בפלחה. בגבס עובדים ערביים (כ-6).

בביחניה עובדים 35 פועלים קבועים, המשבר נגע גם בביחניה. הסנהל הודיע שיצטרך לפטר 15 פועל או להנהיג חלופין בעבודה. הפועלים החליטו על חלופין. השכר הוא מ-16 גרוש ליום ובג"ע עד 27,5 ליום. השכר הבינוני 20 גרוש ליום. הפועלים הם בני עדות שונות - כורדים, ספרדים, חימנים ואשכנזים. הכורדים והספרדים מ' בלים 20 גרוש ומעלה. אשכנזים מקבלים 20 גרוש (רוקים, בעלי משפחה יוחר). מספר האשכנזים 10-12, כולם חברי ההסת"י. החימנים היו בהסת"י, אך מאי-יכלח לשלם מס יצאו מההסת"י. יש חששות שמראשית השנה - 1 אוקטובר - יוקטן התקציב, ואולי יפטר 15 פועל. במגדל פוטר 10 פועלים במשקו של מלצ'ם לאחר מותו. עכשיו עובדים במשקו רק 10 פועלים. גם האכרים החלו לקטף בעבודה

והמקצו מספר פועליהם. היו מקודם 50 פועלים קבועים, חדשיים ויומניים; עכשיו יש נמיה לא להקסיק פועלים בקביעות. ענפי המסך העיקריים הם בננות ואשכוליות. המחיר ירד ורוצים בקסוצים. מספר הפועלים 80, מהם 30 "פועלי הלשכה". מאלה עובדים עכשיו 12 בננהיים, ועוד 5 בעבודות שונות, ו-13 מח"ע. רק שני אכרים מעסיקים עכשיו פועלים ערביים, אולם יש חשש שנחרבה מספר הפועלים הערביים. בארגון יש קושי לרגל הרכב הפועלים: ספרדים, ותיקים וחדשים.

נומברג - ביבנאל יש פועלים מיוחדים. הרווקים צריכים

ל לכת.

ח" חשרי
19 ספטמבר
שבת

בבוקר - המסך המועצה. ארגון וחרבות.

אופיר: רוב פועלי הגליל מהעליה החמישית, חותם העירה בגולה עדיין טבוע בהם. לא הייתה להם עדיין הכשרה ארגונית. ועדי הפועלים סתחלפים תכופות. אין כל יציבות (יבנאל) יש גם ההפך: ועד פועלים קיים שנים - מצי כל פעילות (ביחניה). בהנהלת סו"ם עם הצד השני יש פרימיטיביות, חוסר-טקט, עמידה על דברים בלתי צודקים. רבו ביבנאל עם האכרים על מחיר חלישת חומצה אם כי הקבלנות הבניסה 20 גרוש ליום, בשעה ששכר עבודה זו קלה לאכרים